

GALDERA BATZU

Lerro auek idaztera dijoana argi ta laguntza billa dabil ta ez luke, inola ere, nai bateon bat zirikatu ta gaitzezko eztabaidarik sortzea.

Ni euskal-ikasle bat naiz ta, onelako geienak bezela, benetako maixurik gabea, nere ondoan, alegia. Ta beste nere modukoeri ere berdin gertatzen zaielakoan, YAKIN'en sortuak diran illeroko orri oien bidez galdera batzu egitea —guk, ikasleok— ta maixuak erantzutea euskeraren onerako izango dala uste duan onek, au dio:

1) Orixe jauna, zergaitik datibo pluralean euskal gramatika ta gaiñentzeko idazlen geienengandik apartatzen da: Ikasleeri, hebertarreeri, zorduneri, dugunori ta abar idatziaz, ikasleei, hebertarrei, zordunei, dugunoi ta olakoen ordez?

2) Jaun berari. DioTSat, dioTSut ta beste orrelako "TS" kiko oiek neretzat naiko illun diralarik, oraindik illunago: diAGO, diAGozu ta olako "AG" daramakitenak. Nundik norako "AG" dugu ori?

3) Gramatika bat edo bestean ikusi al izan dut arau au, alegia: Adjetiboa, izen atzetik jarri bear dala, kalifikatiboa danean, noski, gaia adierazi naiez "ZKO"-az bukatzen ez danean. Orixe jaunari, berriz, olako esakerak arkitzen dizkiot: "...bi jaun apaizet..." "Beste asko gauza..." Arauz kontrakoak dira ala bada orrela erabilli litezkelako beste legerik? Ta, baldin bada, zein da?

4) Batzuk darabilkiten idazu ori; idazu lagun, Jauna, esateko. Nundik datorren itza da ori? Eidazu'tik? Au da, egin eidazu'tik? Orixe jaunak ere darabilkian itza da.

5) Villasante prailleak bere gramatika llaburrean batzuetan "b" ta "v" besteetan erabilli ezik, orrela erabilli bearko litzakeala ere esaten duala uste dut —ziur esateko ez daukat orain esku artean—.

Erderatik artu berriak ditugun itzetan, an "v"-az badaude euskeran ere bai. Irizpidun au ez ote da naspil sortzaille gu baiño geroxeagoko euskal ikasleentzat? Aientzako ez bailirake sortu berriak. Era orretara, naita ez, bereizten erreza ez litzaken zer bat sortuko litzake euskeraz idaztean. Obeago ez ote, oraiñarte bezela, dana "b"-az idatzi?

6) Noiz idatzi bear da "Y" griegoaz ta noiz "I" latinezkoaz?

ERANTZUN NAIEZ

Galdetzen dituzun auetatik bigarren eta bosgarrena argi dezaizkizukedala uste dut, eta onela, Orixe'ri beintzat, lana kenduko nioke.

Diotsa, diotsut. Auen jatorria onoko au dela esan dezakegu. Ba-dakizu *dio ion*'en datibugabeko adizkera bat duguna. Notifaren datibukiak, berriz, aurretik geienetan daramak *datibu-aurreko* bat: *ematen dIot, emoten deuTSat*. Bigarren ontan ba-duzu sustrai bat: U —gure *dio'an, io—*, baita *datibu-adierazlea (ts: ikus Morfologia, 564 or.)* ta *notin-datibukia* ere: *a. Ion* aditza *datibuarekin* erabilli denean, nik dakidanez, berari itsatsi zaion *datibu-aurrekoa ts* izan da, ta ez gipuzkeraz ain erabilliak ditugun *i eta ki. Ts* ori, ordea, bizkaieraz erruz erabilli oi dute, aiatu dizudan *deutsat*'ean esate baterako. *Iñon'* ean —gure *ion*'en anaia au— *diño'tik diñoTsa* sortzen dizute.

Beraz: *dio* = lo dice; *diotsa* = se lo dice; *diotsut* = te lo digo t.a.

Diotsa, Kanpion'en eritziz, *esan*'etik jaino da; baiña au ezin ditekela uste dut. Begira zergatik: onela baledi, TSA orrek bere ortan irau bear luke, datibukiak aldatzean, baiña bestela gertatzen da. Kanpion'i jarraituaz, onelatsu jokatu litzake: *diotsa, dietsa, dizutsa* t.a. Gaiñera: zer da *diotsa*'ren *io* ori? Adizkera, ortan datibukiak aldatzeko, derriorrez TS aldatzen badugu, ikusia dago: TSA da datibukia, ta *io* sustraia, onek beti berdin irauten baitu.

Bosgarrenari erantzunaz —eta Aita Villasante'ren irizpidea ezagutzen dudalakoan ain naiz—, zera galdetuko nizuke: ortografiaren neurriak nork eman bear dizkizu: fonetikak?, idazkiak?, edo biok batera? A. Villasante'k au esango luke: euskerak beretu dituen itzak euskal-ortografia dei genezaken orretaz eman, auek erri-fonetika bidez eldu baitzaizkigu; besteak —jakintza bideetatik datozkigunak— leendik duten idaz-jantziz, eta bakoitzak irakur ditzala nai dezan eran. Beraz: balio, Birjin, Ebanjelio, berba t.a.; baiña: *valore, teologia, genesis* t.a. Ikus: A. Omatxebarria: "Euskera": 149 or.

Zerbait argitu ta bear ez nuen lapikoan muturra sartu dudanaren segurantz osoan, agurtzen zaitu, L'tar P., zure betiko lagun onek.

I'tar J., ofm.

* * *